

KÖNCZEY RÉKA, NÉDER KATALIN

KÖZÖSSÉGI KUTATÁS – A FENNTARTHATÓSÁG TANULÁSÁNAK EGYIK ESZKÖZE

DEBRECEN, 2014. NOVEMBER 6.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Közösségi (részvételi) kutatás

Közösség/közjó-vezérelt kutatás, ami segíti a kritikai és reflektív gondolkodást, a megértést, és fejleszti a közösség alkalmazkodóképességét, azaz fennmaradásának valószínűségét.

Kutatás, mivel a kutatók szakmai és kutatói tapasztalatára épít, és tudományos publikációra vezet.

A fenntartható fejlődést szolgáló oktatás = FN

„Egy dologban lehetünk **biztosak**: abban, hogy a természeti katasztrófák egyre több áldozattal járnak, és egyre növekvő számban keserítik meg majd az életünket.” (Áder J., 2014)

„A FN ... szerepe az, hogy **az egyéneket és a csoportokat felvértezze a tudatos választáshoz szükséges ismeretekkel, készségekkel és attitűdökkel**, mely választásoknak köszönhetően a világot olyanná alakíthatják, illetve olyannak őrizhetik meg, amelyet ők maguk és a jövő nemzedékek egyaránt olyan helynek tartanak, **ahol lehet élni és dolgozni**. Az oktatási intézményeknek, a helyi közösségeknek, a civil társadalomnak és a munkáltatóknak mind kulcsfontosságú szerepük van az ilyen kompetenciák kifejlesztésében és előmozdításában.” (UNECE ESD Strat 2005)

Kompetenciák a fenntarthatósághoz

- ❑ **Rendszerszemléletű, kritikai és kreatív** gondolkodás;
 - ❑ Fenntartható fejlődés (beleértve nFF) tudáselemek: a globális, regionális, nemzeti és **helyi környezeti problémák ismerete** és a környezeti problémák gazdasági, ökológiai és társadalmi következményeinek ismerete;
 - ❑ Etika: felelősség és időtáv: a fenntartható fejlődés etikai dimenziójának tudatosítása; a nemzedékek közötti és nemzedéken belüli szolidaritás és felelősség. (UNECE 2005)
- **Közösségi** tervezés és jövőképzés
 - **Igazmondás**
 - Hálózatépítés és -fenntartás
 - **Tanulásra** való hajlandóság és **képesség**
 - Szeretet, igazságosság, méltányosság, az emberi méltóság tisztelete; a közjó előnye az egyéni előnnyel szemben (Meadows et al. 1972)

A FN jellemzői

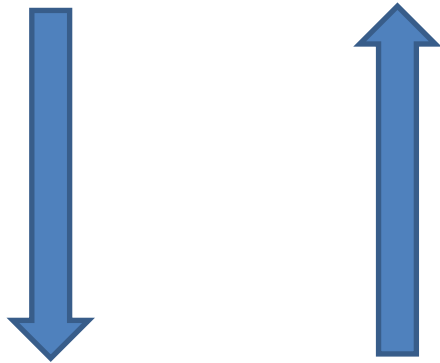
- UNESCO 2005

- a fenntartható fejlődés alapelvein és értékein alapul;
- a fenntarthatóság környezeti, társadalmi, gazdasági és kulturális szféráját is érti;
- **változatos pedagógiai módszereket alkalmaz, amelyek ösztönzik a részvétel alapú tanulást és a magasabb rendű gondolkodásra irányuló készségeket;**
- ösztönzi az egész életen át tartó tanulást;
- helyileg releváns, és kulturálisan megfelelő; a **helyi igényeken, megfigyeléseken** és feltételeken **alapul**, ÉS tudomásul veszi, hogy a helyi igények teljesítésének gyakran nemzetközi hatásai és következményei is vannak;
- ösztönzi a formális, a nem formális és az informális tanulást;
- elfogadja, hogy a fenntarthatóság fogalmának értelmezése időről időre változik;
- erősíti a **képességeket közösségi döntéshozatalra, a toleranciára**, a környezetgazdálkodásra, a munkaerő alkalmazkodó-képességére és életminőség-javítására;
- inter/**transzdiszciplináris**: egyetlen tudományterület sem tudhatja egyedül a magának a FN-t, de minden tudományág hozzájárulhat a sikeréhez.

Öröm-bánat térképezés - nemzetközileg elismert jó hazai gyakorlat

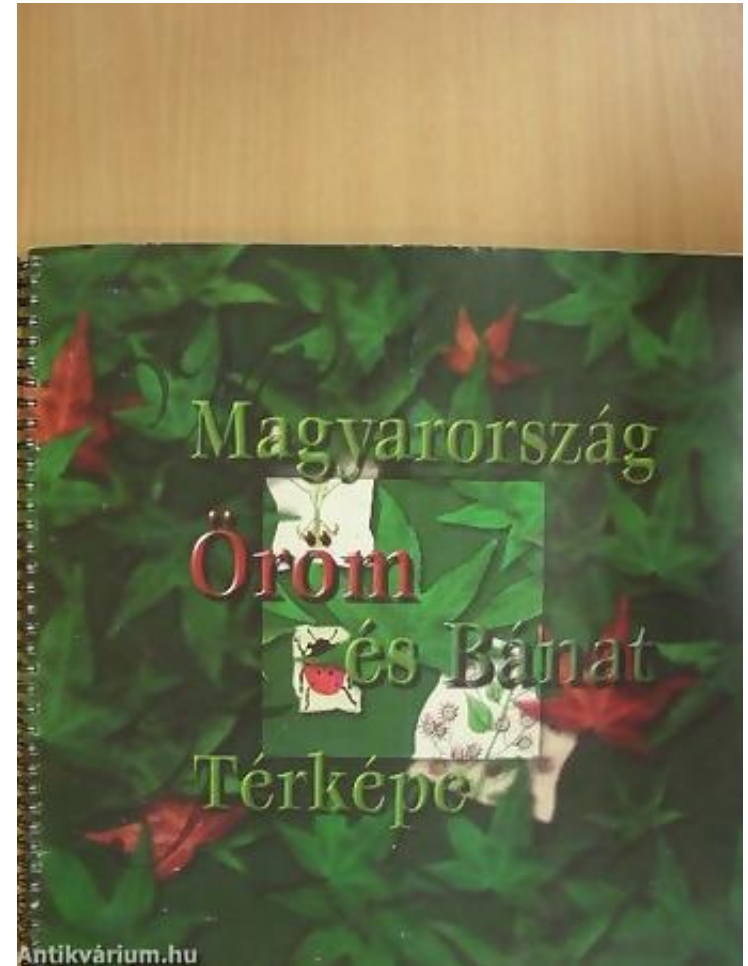
Környezeti konfliktustérképezés

1995-1996

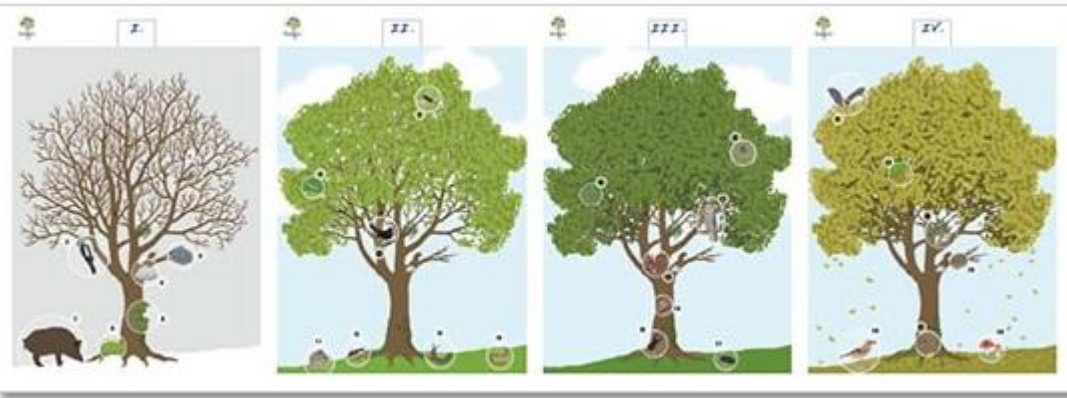

Öröm-bánat térképezés

Ma már az építészetben és a
várostervezésben is.

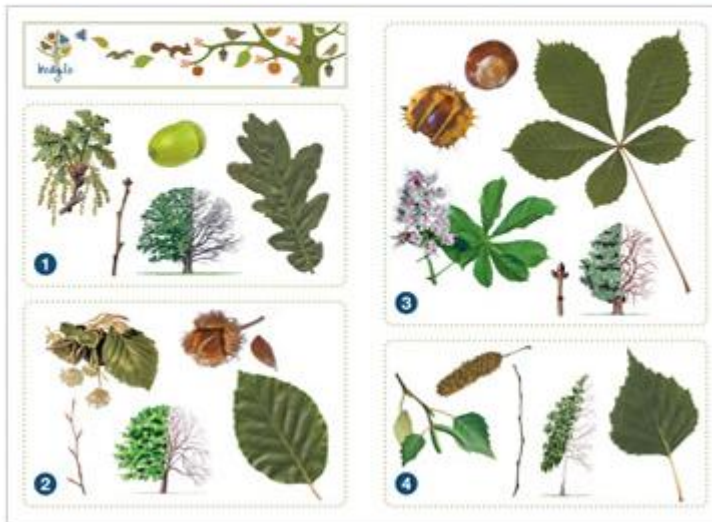
BEAGLE projekt - terepi tanulás

M. Gillman (Biológiai
Tudományok Intézete - Nyílt
Egyetem): **Virágzási mintázatok
Európában, 2010.**

Fa- és fenofázis határozó

Használd ezt a határozót a kiválasztott fa meghatározásához és felismerését segítő segédletként. Ne feledd, hogy a 2 oldalán írá

Bizonyíték alapú természetvédelem, környezetegészségügy, tervezés, kifizetés ...

U4Energy, CO₂nyomozók ...

Európai madármegfigyelő napok

Vadonleső

Mindennapi Madaraink Monitoring

Európa Biodiverzitás
Adatbázisába bekerülnek az
adatok, Id. Európai
Környezeti Ügynökség
(EEA), citizen science

Dr. Dávid Anna; DKE

MILYEN TERMÉSZETES A KÖRNYEZETÜNK?

TEREPI ADATLAP a MÉTA Természetesség-mérőjéhez

Természetesség-mérőnk annak az eldöntésében segít, hogy a körülöttünk lévő táj növényzete mennyire természetes vagy leromlott

A természetesség-mérő és a hozzá tartozó adatlapok honlapunk diákoldaláról tölthetők le: www.novenyeterkep.hu/termeszetessegmero

HASZNÁLATI ÚTMUTATÓ

- Határolj le a tájból egy egységes növényzetű részletet!
- Válaszd ki, ez milyen típusú élőhely (erdő, cserjés, gyeplépcső stb.)!
- Az igaz állítások pontszámait karikázd be (ahol bizonytalan vagy, számolj feleannyi pontot)! Add össze a pontszámaidat!
- Állapítsd meg a természetességet az értékelés alapján!

ÉRTÉKELÉS

70 pont felett
természetközeli
állapotú

40-70 pont között
közepes állapotú
(leromlott vagy regenerálódó terület, esetleg fiatalos erdő)

40 pont alatt
zavart, mesterséges
vagy degradált
állapotú

Írta: Bíró Marianna és Molnár Zsolt (MTA ÖBKI)
Grafika és kiadványszerkesztés: Kiss Maja
Kiadja: Magyar Környezeti Nevelési Egyesület, www.mkne.hu
A Természetesség-mérő az Otthon az erdőben projekt keretében készült 2011-ben

ERDŐS, LIGETES TERÜLETEK

a fák kora változatos

kocsányos tölgy

bükk

gyertyán

hegyi juhar

kiszáradt fák (holtfák) állnak vagy fekszenek

kis tisztások, lélek vannak benne

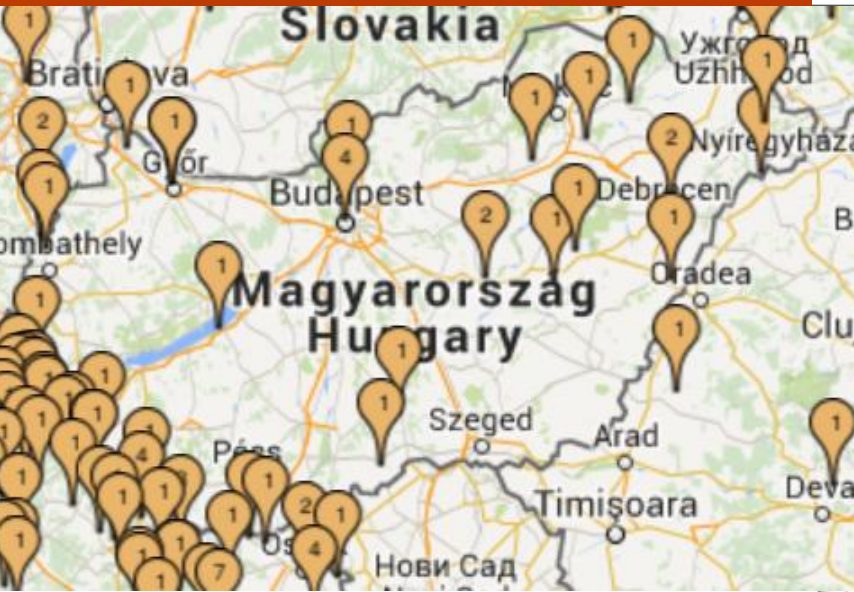
Az erdő vízben vagy vízparton áll	5
Az erdő sziklás, köves vagy meredek helyen van (de ez nem mesterséges felszín)	5
Szélesebb, mint 20 méter	5
Az erdő nem szemetes, nem taposott, nincs sok vaddisznótúrás	5
Legalább néhány fa törzsmérete 60 cm feletti	15
15 cm-nél nagyobb átmérőjű kiszáradt fák (holtfák) állnak vagy fekszenek	10
Vannak benne kis tisztások vagy a lombkoronában fányi lélek (természetesek, nem kivágott fák helyén)	10
A fák kora változatos (kicsi, közepes és nagy fák)	10
A fák nem sorba ültetettek	10
Az erdőt főleg tölgy, bükk, gyertyán, juhar, éger, fűz, hárs vagy más őshonos fa alkotja	10
Legalább háromféle ilyen őshonos fát talál az erdőben (a különböző tölgy, juhar, fűz stb. fajok külön számítanak)	15
Nem látsz az erdőben fenyőt, akácot, nemes nyarat, bálványfát vagy más tájidegen fát	5
Legalább ötféle cserje, bokor vagy bokor méretű fiatal fa van benne	5
Legalább 20 féle növényt talál sz benne 10x10 méteren	5
Feltehetően 150 éve is erdő volt*	10
Több kilométerre eltartanak az erdők	5
Természetvédelmi területen van	5
Összpontszám:	<input type="text"/>

GLOBE Global Learning and Observations to Benefit the Environment, 1994- (terepi tanulás és adatgyűjtés)

<http://www.globe.gov/>

Home Teaching & Learning Explore Science Community News Events

Publications

Scholarly Publications

2014
2013
2012
2011
2010

Carlsen, W., Goehring, L., Kerlin, S., (2014). From Local to Global: Scientists in Online Forums. *Geoscience Research and Education* (Vol. 21), p. 81-89 (link).

Chang, T., Bentz, J., Wiseman, J., Fang, Y., Copley, J., (2013). A Sustainable Model for Water Resources and Environmental Education. *Journal of Environmental Education* (Vol. 44), p. 1-10 (link).

Donovan B.M., Moreno Mateos D., Osborne, J.F., Bissonnette, J., (2012). STEM Education. *PLoS Biol* 12(1): e1001760. doi:10.1371/journal.pbio.1001760

Glasson, G., Mueller, M., Tippins, D., Stewart, A., (2010). Scientific Literacy. *Assessing Schools for Generation 21* (Vol. 1), p. 1-10 (link).

<http://www.bibo-halas.hu/>

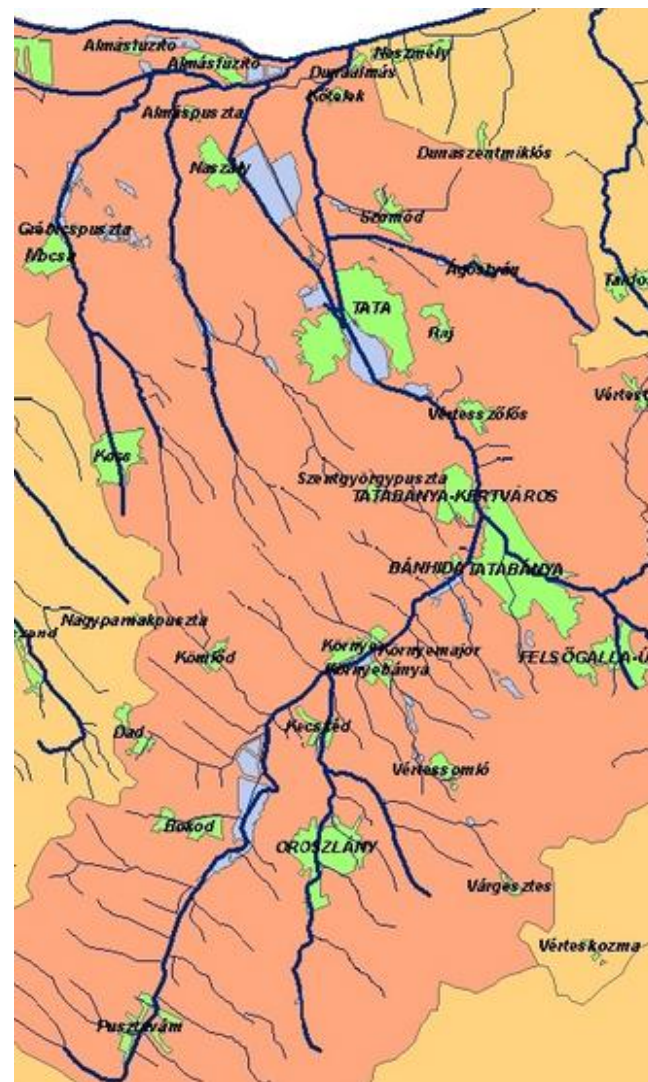
BISEL – Bioindikáció az Iskolai Oktatásban (1998-) HÉ, Patakfigyelők és Örökbefogadók (1994-)

Laminált BISEL táblázat

BISEL
(Biológiai Index az Iskolai Oktatásban) – (Biológiai Index a Környezeti Oktatásban)
(Zemlepis 1.1. Szakmai Állományfejlesztési Program (1994-1995))

I.	II.	III.	IV.					
			ÉRTÉKELÉSI SZEMPONTOK					
			1	2	3	4	5	6
Indikátorcsoportok				Biológiai Index				
 Mosolygós (Drosophila) / Tavasi szitka (Collembola)	1	≥ 2	-	+	+	+	+	
		1	5	6	6	6	6	
 Vízi lepke lárvák (Zygoptera)	2	≥ 2	-	+	+	+	+	
		1	5	6	6	6	6	
 Vízisárnyas (Anisoptera) / Vízi szitka (Zygoptera)	3	≥ 2	-	+	+	+	+	
		1	3	4	5	6	6	
 Vízi csónokos (Psephenidae) / Kőszitka (Trichoptera) / Szitka (Trichoptera) / Vízi lepke lárvák (Zygoptera)	4	≥ 1	3	4	5	6	6	
		1	3	4	5	6	6	
 Vízi bogár (Belontiidae) / Vízi lepke lárvák (Zygoptera) / Vízi lepke lárvák (Zygoptera)	5	≥ 1	2	3	4	5	6	
		1	2	3	4	5	6	
 Vízi lepke lárvák (Zygoptera) / Vízi lepke lárvák (Zygoptera)	6	≥ 1	1	2	3	4	5	
		1	1	2	3	4	5	
 Vízi lepke lárvák (Zygoptera)	7	≥ 1	0	1	2	3	4	
		1	0	1	2	3	4	

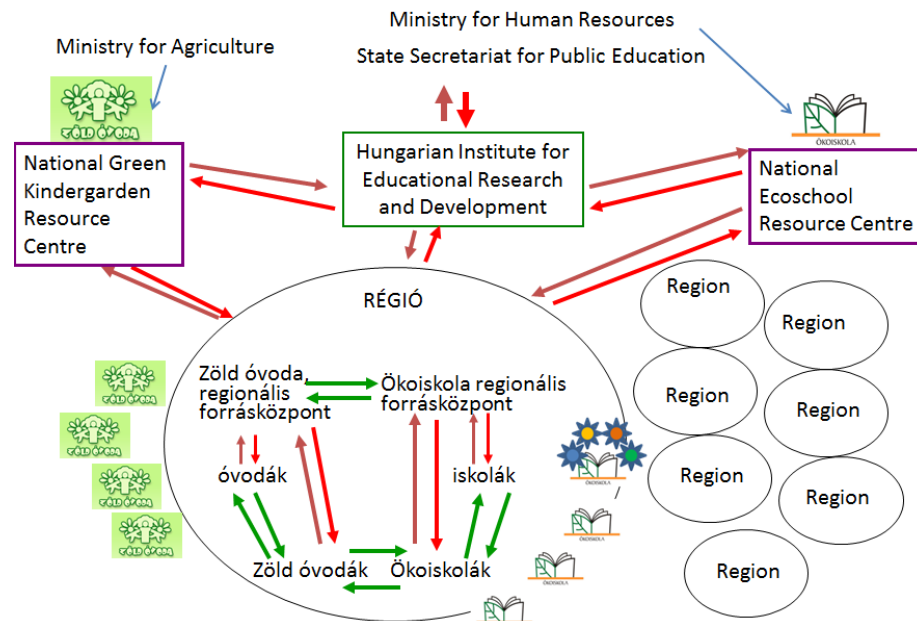
Megjegyzés: (1994) Fénykép készítése / (1994) Fénykép készítése
 (1994) Fénykép készítése / (1994) Fénykép készítése
 (1994) Fénykép készítése / (1994) Fénykép készítése

OFI gyakorlatából: K+F széleskörű részvétellel

Az OFI gyakorlatában a fejlesztések részvételi alapú fejlesztések az alapozó kutatásoktól kezdve, a kutatások az érintettek széleskörű részvételére épülnek, megfelelően a FN (fenntarthatóságra nevelés) nemzetközi gyakorlatának. Példák:

10 PARTNERINTÉZMÉNY

Közösségi tanulás és kutatás a fenntarthatóságért

Iskolások részvételével zajló kutatások – intézményi innovációk a legújabb fejlesztésekből

Elvek és bevált eljárások (Maori projektből)

- Részvétel (kezdeményezéstől publikációig)
- Felhatalmazás/kompetencia (vezetés, kölcsönösség, fenntarthatóság)
- Társadalmi igazságosság (közjó és egyéni: haszonvétel, identitás, tulajdonjog)
- Felelősség (átlátható, elszámolható, etikus, érték-elvű)

(Community Research, korábban Voluntary Sector Research Centre
2007)

Impact Factor ÉS közösségi kutatás?

Kulcsok a minőség biztosításához:

- Közösség problémája, helyi relevancia
- Közös tervezés (közös megértés: elvek, eljárások, viselkedés, fogalmak)
- A „review” tudatossága és minősége
- Jó kapcsolat
- Adatgyűjtésre „képesítés” = belépési feltételek alapossága
- Eredmények visszamutatása
- Sok szerző a tudományos publikációban

A részvételi kutatások jó közösségi kutatások?

- elővizsgálat eredménye

Minőségi szempontok	MMM	MÉTA	GLOBE	BISEL	Ö-b térkép
Közösség ügye?	*	*	*	***	***
Közös tervezés?	*	*	*	*	**
Review élő?	**	*	?	?	**
Kutató kapcsolatban?	**	**	?	*	**
Adatgyűjtés minőség?	***	***	**	**	*
Eredmények tudományosak és közösek?	**	*	**	?	*

11	9	6?	7?	11
----	---	----	----	----

Közösségi kutatások költségei és hasznai

PEDAGÓGUSOK: MÓDSZERTANI SOKSZÍNŰSÉG, IDŐ

DIÁKOK: TERMÉSZETTUDOMÁNYOS KOMPETENCIÁK

HELYI KÖZÖSSÉG: EGYÜTTMŰKÖDÉS, „REJTETT TUDÁSOK” ELISMERÉSE, FENNTARTHATÓSÁGI KOMPETENCIÁK, BIZONYÍTÉK-ALAPÚ DÖNTÉSEK, OBJEKTIVITÁS -><- VÁRT EREDMÉNYEK

KUTATÓK: REJTETT TUDÁSOK KODIFIKÁLÁSA, IF PUBLIKÁCIÓK, FENNTARTHATÓSÁGI KOMPETENCIÁK, ELFOGADOTTSÁG, EREDMÉNYEK ISMERTSÉGE, IDŐ

Az iskolák nyeresége a közösségi kutatásokból

- ✿ **Komplex témakörök**
- ✿ **Helyi kapcsolatok**
- ✿ **Aktív tevékenység**
- ✿ **Csoportmunka**
- ✿ **Saját tapasztalat**
- ✿ **Valós ügyek**
- ✿ **Kooperatív technikák**
- ✿ **Projekt módszer**
- ✿ **Együttműködés**
- ✿ **Hálózati tanulás**
- ✿ **Tudományos módszerek**
- ✿ **Tudományos kommunikáció**

A közösségvezérelt kutatás nem az altruista tudósok rögeszméje, hanem a közösség összes tagjának, beleértve a kutatókat is, érdeke, és – egyre inkább - feladata.

Kitekintés:

Az ökoiskolák részvétele a települések közösségi kutatásaiban várhatóan felgyorsul. Az innovatív iskolák fontos katalizátorai lesznek a helyi közösségek vezérelte kutatásoknak, ezzel is segítve a fenntarthatóság tanulásának egy évtizede megfogalmazott mottóját:

**megtanulni tanulni, megtanulni élni:
együtt élni, itt.**

KÖSZÖNJÜK A FIGYELMET, ÉS KÍVÁNUNK MAGUKAT ÚJRA ÉS ÚJRA FELTALÁLÓ, TANULÓ KÖZÖSSÉGEKET!

konczey.reka@ofi.hu
neder.katalin@ofi.hu
www.ofi.hu

Köszönjük Halácsy Ágnes
tanácsait, és a támogatást az
alábbiak szerint:

Források:

CODES Project: Committed research –
Workshop, 2014. CODES Travelling Guide 2014.

Community Reserach: Code of Praftice. 2007

<http://www.communityresearch.org.nz/>

OECD: Tudásmenedzsmen a tanuló
társadalomban, 2001

D.H. Meadows, D.L. Meadows and J. Randers: A
növekedés határai (1972)

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE